

התגברות האנטישמיות בעולם בעקבות מלחמת חרבות ברזל

תמצית

מסמך זה נכתב לבקשת חבר הכנסת עידן רול, והוא עוסק באנטישמיות בעולם בשנים האחרונות, ובפרט בעלייה בהיקף האירועים האנטישמיים בעקבות מלחמת חרבות ברזל.

בשנים האחרונות התרחשו אירועי אנטישמיות רבים בעולם, ובמקומות מסוימים כמו ארצות הברית נצפתה עלייה באנטישמיות בשנים 2017-2022 לעומת שנים קודמות. כחלק מהתופעה אפשר לזהות עלייה באירועים אנטישמיים בעקבות כל אירוע משמעותי בסכסוך הישראלי-פלסטיני.

ההגדרה המסורתית לאנטישמיות, "עוינות או אפליה כלפי יהודים בתור קבוצה דתית, אתנית או חברתית", אינה תואמת את מגוון ביטוייה של האנטישמיות בת זמננו. עובדה זו מקשה על רשויות החוק בעולם לזהות פעילות אנטישמית ולפעול למניעתה. ב-2016 ניסח ארגון הברית הבין-לאומית לזכר השואה (IHRA) הגדרה לאנטישמיות המותאמת לביטוייה החדשים, המתבטאת גם בפעולות דה-לגיטימציה למדינת ישראל. את ההגדרה אימצו מדינת ישראל, עשרות מדינות ומאות גופים בעולם. בהתאם להגדרה זו, אנטישמיות מוגדרת כיום כ"אנטישמיות קלאסית", כ"אנטישמיות חדשה", המתבטאת בדה-לגיטימציה לישראל או לישראלים, וכהכחשת השואה.

בשנים האחרונות ניכרת עלייה בשיח האנטישמי ברשת וכן בקמפוסים האקדמיים, בעיקר בארצות הברית. בשנת 2022 חלה עלייה באירועים אנטישמיים אלימים ברחבי העולם, ומקרי התקיפה הרבים ביותר אירעו בארצות הברית, בבריטניה, בגרמניה ובצרפת.

מלחמת חרבות ברזל, שפרצה ב-7 באוקטובר 2023, הביאה להתגברות ניכרת של אירועי האנטישמיות בעולם. על פי דוח של משרד התפוצות והמאבק באנטישמיות, ההסתדרות הציונית העולמית והסוכנות היהודית, בשלושת השבועות הראשונים מפרוץ המלחמה חלה עלייה של כ-500% בהיקף כלל האירועים האנטישמיים יחסית לתקופה זו אשתקד: חלה עלייה של כ-330% באירועים אלימים (תקיפות), של כ-660% באירועי הטרדה, של כ-300% באירועי איום ושל כ-128% באירועי חילול מקומות קדושים. כשליש מכלל האירועים נרשמו בארצות הברית, ואירועים רבים נרשמו גם בגרמניה, בצרפת ובבריטניה. כמו כן, נרשמה עלייה של כ-400% בשיח האנטישמי המקוון יחסית לשכיחותו ב-17 הימים שקדמו למלחמה, וכחלק מכך נרשמה עלייה של 1,180% בשיח האנטישמי שכלל קריאות לאלימות נגד ישראל, נגד ציונים ונגד יהודים. מפרוץ המלחמה נערכו מאות הפגנות

תמיכה בחמאס ובפלסטינים ברחבי העולם, ולעיתים קרובות ביטאו בהן תמיכה בהרג יהודים ובהשמדת מדינת ישראל. נוסף לכך, גוברות והולכות הקריאות לפגוע בקהילות יהודיות ברחבי העולם. להלן דוגמאות להתגברות האירועים האנטישמיים בכמה מדינות (ייתכנו הבדלים בטווחי הזמן שנבדקו, בשיטות איסוף המידע, ובהגדרות אירועים אנטישמיים בין הדוחות, ולכן אי-אפשר להשוות בין המדינות על סמך דוחות אלו):

- **בארצות הברית** ארגון הליגה נגד השמצה (ADL) דיווח על 832 תקריות אנטישמיות (מ-7 באוקטובר עד 7 בנובמבר) – עלייה של כ-316% יחסית ל-200 תקריות בתקופה זו אשתקד;
- **בבריטניה** ארגון האבטחה של הקהילות היהודיות בבריטניה (CST) דיווח על 1,205 אירועים אנטישמיים במדינה (מ-7 באוקטובר עד 10 בנובמבר) יחסית ל-191 אירועים בחמשת שבועות אלו בשנת 2022 – עלייה של כ-531%;
- **בצרפת** נכון ל-13 בנובמבר דיווח שר הפנים על 1,247 אירועים אנטישמיים מתחילת המלחמה – יותר ממספר האירועים בכל השנה שחלפה;
- **בגרמניה** האגודה הפדרלית למחקר האנטישמיות (RIAS) דיווחה על 202 תקריות במדינה (7–15 באוקטובר) – עלייה של 240% יחסית לתקופה זו ב-2022;
- **במדינות ברית המועצות לשעבר** חלה החמרה בשיח האנטישמי והאנטי-ישראלי. באזורים שבהם מתגוררת אוכלוסייה מוסלמית אירעו כמה תקריות אלימות, והחמורה שבהן אירעה בדגסטאן שברוסיה ב-29 באוקטובר: התרחשה התנפלות המונית על שדה התעופה כדי לפגוע בישראלים וביהודים שהגיעו מישראל.
- **באוניברסיטאות** ברחבי העולם חלה עלייה ניכרת באירועים האנטישמיים בעקבות המלחמה. ברשת אבטחת הקהילה בארצות הברית (SCN) תועדו בחודש אוקטובר 149 מקרי אנטישמיות במכללות ובאוניברסיטאות האמריקניות, לפיכך אוקטובר 2023 הוא החודש שבו נרשם מספר התקריות האנטישמיות הגבוה אי פעם במוסדות להשכלה גבוהה בארצות הברית.

בישראל המענה הממשלתי לנושא האנטישמיות מתבטא בנקיטת צעדים הקשורים ישירות לנושא – ניטור אירועים אנטישמיים, פעילות הסברתית ודיפלומטית בתחום האנטישמיות ועוד, וגם בנקיטת צעדים בתחום הסברה המתמקדים במאבק בדה-לגיטימציה למדינת ישראל, שנחשבת כצורה של אנטישמיות, לפי הגדרת IHRA. **המענה הממשלתי מתחלק בעיקר בין משרד התפוצות למשרד החוץ.** בין השאר הקים משרד התפוצות חמ"ל לאומי למאבק בשיח השנאה ברשת, הגביר את אבטחת הקהילות היהודיות בחו"ל, פעל להתמודדות עם האנטישמיות בבתי ספר יהודיים ובקמפוסים בעולם, הפיק חומרי הסברה נגד הדה-לגיטימציה לישראל ותמך בגופים אזרחיים שהתגייסו להסברה. באמצעות הנציגויות ברחבי העולם פנה משרד החוץ לגורמים בכירים בדרישה לפעול נגד האנטישמיות ולפרסם הצהרות נגדה, מינה שליחה מיוחדת למלחמה באנטישמיות, עסק בהסברה בערוצים הדיגיטליים ובכלל זה נגד האנטישמיות והדה-לגיטימציה לישראל, ופנה לראשי אוניברסיטאות בבקשה לקדם את הטיפול בביטויי אנטישמיות. לפני פרוץ המלחמה וגם מאז שפרצה טען מבקר המדינה שביזור הסמכויות למאבק באנטישמיות בין המשרדים פוגע במאבק זה. יצוין גם כי מדינות וקהילות יהודיות ברחבי העולם פועלות להגברת המאבק באנטישמיות באמצעות הגברת אבטחת מוסדות יהודיים, טיפול באירועים אנטישמיים דרך רשויות החוק, הקצאת תקציבים ועוד.

בשנים האחרונות
 התרחשו אירועי
 אנטישמיות רבים
 בעולם, ובמקומות
 מסוימים כמו ארצות
 הברית נרשמה עלייה
 באנטישמיות
 בשנים 2017–2022
 יחסית לשכיחותה
 בשנים קודמות;
 ניכרת עלייה
 באירועים אנטישמיים
 בעקבות כל אירוע
 משמעותי בסכסוך
 הישראלי-פלסטיני

ב-2016 ארגון הברית
 הבין-לאומית לזכר
 השואה (IHRA) גיבש
 הגדרת עבודה
 לאנטישמיות, שעל
 פיה, גם דה-
 לגיטימציה למדינת
 ישראל היא חלק
 מביטוייה. את
 ההגדרה אימצו
 ממשלת ישראל,
 עשרות מדינות ומאות
 גופים בעולם

מסמך זה נכתב לבקשת חבר הכנסת עידן רול, ומוצגים בו רקע על האנטישמיות בעולם, תמונת מצב ונתונים על העלייה באנטישמיות בעקבות מלחמת חרבות ברזל ונתונים על התגובות לעלייה זו בישראל ובעולם. המסמך הוגש לחבר הכנסת רול ב-19 בנובמבר 2023, וכל הנתונים בו מעודכנים לתאריך זה מלבד נתוני פרק 3.1, העוסק בהתמודדות משרדי הממשלה עם האנטישמיות, שעודכן בחודש דצמבר בהתאם להערות משרדי הממשלה.

1. אנטישמיות בעולם בשנים האחרונות

מספר היהודים בעולם בתחילת 2023 היה 15.3 מיליון: 7 מיליון בישראל, 6 מיליון בארצות הברית, 442,000 בצרפת, 394,000 בקנדה, 292,000 בבריטניה, 173,000 בארגנטינה, 146,000 ברוסיה, 118,000 בגרמניה ו-118,000 באוסטרליה.¹ **בשנים האחרונות התרחשו אירועי אנטישמיות רבים בעולם, ובמקומות מסוימים כמו ארצות הברית נרשמה עלייה באנטישמיות בשנים 2017–2022 יחסית לשכיחותה בשנים קודמות.**² נוסף לכך, ניכרת עלייה באירועים אנטישמיים בעקבות כל אירוע משמעותי בסכסוך הישראלי-פלסטיני (סבבי לחימה ומבצעים צבאיים בין ישראל לפלסטינים כמו מבצע שומר החומות במאי 2021 או אירועים בולטים בסכסוך כמו האירוע שבו נהרגה העיתונאית שירין אבו עאקלה במאי 2022), וגם בעקבות אירועים משמעותיים גלובליים שאינם קשורים במיוחד לישראל, כמו פרוץ מגפת הקורונה והמלחמה בין רוסיה לאוקראינה.³

ההגדרה המסורתית לאנטישמיות, "עוינות או אפליה כלפי יהודים בתור קבוצה דתית, אתנית או חברתית", אינה תואמת את מגוון ביטוייה החדשים והמורכבים של האנטישמיות בת זמננו. עובדה זו מקשה על רשויות החוק בעולם לזהות פעילות אנטישמית ולפעול למניעתה. **ב-2016 ארגון הברית הבין-לאומית לזכר השואה (IHRA), שחברות בו 31 מדינות, גיבש הגדרת עבודה לאנטישמיות:** "אנטישמיות היא תפיסה מסוימת אודות יהודים, שיכולה לבוא לידי ביטוי כשנאה כלפי יהודים. ביטויים מילוליים ופיזיים של אנטישמיות מכוונים כלפי יחידים, יהודים או לא יהודים, ו/או נגד רכושם, נגד מוסדות הקהילה היהודית ונגד מוסדות ואתרים

¹ הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, הודעה לתקשורת, [ערב יום הזיכרון לשואה ולגבורה התשפ"ג - יהודים בישראל ובעולם](#), 16 באפריל 2023. יש הערכות נוספות בנוגע למספר היהודים בעולם, הרחבה ראו במסמך: אילה אליהו, [השתייכותם של יהודי ארה"ב לזרמים דתיים](#), מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 20 במרץ 2022.

² ראו: המכון למדיניות העם היהודי, [אנטישמיות והשפעתה על זהות יהודית](#), 2020; המכון למדיניות העם היהודי, [הערכה שנתית 2021. ממשלת ישראל החדשה והעם היהודי, מדד תלת-ממדי משולב: האנטישמיות; אילה אליהו, מידע על אנטישמיות בארצות הברית](#), 20 במרץ 2022.

³ משרד התפוצות, [האנטישמיות בשנת 2022: תמונת מצב, מגמות, אירועים, מוגש לממשלת ישראל לציון יום הזיכרון הבין-לאומי לשואה](#), ינואר 2023; משרד התפוצות, [האנטישמיות בשנת 2020: תמונת מצב, מגמות ואירועים, מוגש לממשלת ישראל לציון יום השואה הבין-לאומי](#), ינואר 2021; [Antisemitic Manifestations Online during the Latest Israeli-Palestinian Confrontations](#), Ministry of Diaspora Affairs, May 2021.

דתיים".⁴ נוסף לכך, על פי IHRA, **דה-לגיטימציה למדינת ישראל אף היא היא אנטישמיות**.⁵
ב-2017 אימצה ממשלת ישראל את ההגדרה הזו,⁶ ומ-2016 עד סוף 2022 אימצו אותה 1,116 גופים בעולם, ובהם 39 מדינות.⁷

לפי הדוחות של משרד התפוצות על אנטישמיות, המבוססים על הגדרת האנטישמיות של IHRA, **אפשר לסווג את ביטויי האנטישמיות כיום ל"אנטישמיות קלאסית", ל"אנטישמיות חדשה" (ביטויים אנטישמיים המכוונים כלפי ישראל או ישראלים)⁸ ול"הכחשה ועיוות של השואה".⁹ על פי הדוחות, בשנים האחרונות ניכרת עלייה בשיח האנטישמי הן ברשת¹⁰ הן במרחב הציבורי ובמערכות הפוליטיות. השיח האנטישמי נובע בעיקר מהימין הקיצוני (שבין השאר נשען על תיאוריות קונספירציה של השוליים הקיצוניים, למשל מזימה יהודית להשתלט על מוקדי הכוח בארצות הברית ובעולם), **השמאל הקיצוני** (שבין השאר נשען על תפיסות פרוגרסיביות קיצוניות שרואות ביהודים לבנים פריבילגיים ומדכאים) **והאסלאם הקיצוני** (שמתבסס בעיקר על הסכסוך הישראלי-פלסטיני).¹¹ **קמפוסים אקדמיים בפרט בארצות הברית הם זירות עיקריות לביטויי אנטישמיות**, ותנועת BDS נגד ישראל היא פלטפורמה מרכזית בקמפוסים להפיכת שיח אנטי-ישראלי, אנטי-ציוני או אנטישמי לחלק מהזרם המרכזי.¹² בדוחות של משרד התפוצות ובאתר של המשרד המוקדש לניטור האנטישמיות, **אירועים אנטישמיים מסווגים לפי תקיפה פיזית, ונדליזם, דה-לגיטימציה, חילול מקום קדוש,****

אפשר לסווג את ביטויי האנטישמיות כיום ל"אנטישמיות קלאסית", ל"אנטישמיות חדשה" (ביטויים אנטישמיים כלפי ישראל או ישראלים) ול"הכחשה ועיוות של השואה"

אירועים אנטישמיים מסווגים לפי תקיפה פיזית, ונדליזם, דה-לגיטימציה, חילול מקום קדוש, איומים, הטרדה ותעמולה

⁴ IHRA, [About the IHRA non-legally binding working definition of antisemitism](#).

החלטה 2315 של הממשלה ה-34, [אימוץ הגדרת עבודה לאנטישמיות](#), 22 בינואר 2017; ראו: אוריאנה אלמסי, [יום הזיכרון לשואה ולגבורה התשפ"ג](#), מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 17 באפריל 2023.

⁵ משרד התפוצות, [האנטישמיות בשנת 2016: תמונת מצב, מגמות ואירועים](#), מוגש לממשלת ישראל לרגל יום הזיכרון הבין-לאומי לשואה, 2017.

⁶ החלטה 2315 של הממשלה ה-34, [אימוץ הגדרת עבודה לאנטישמיות](#), 22 בינואר 2017.

⁷ משרד התפוצות, [האנטישמיות בשנת 2022: תמונת מצב, מגמות, אירועים](#), מוגש לממשלת ישראל לציון יום הזיכרון הבין-לאומי לשואה, ינואר 2023.

⁸ הגדרת "אנטישמיות חדשה" נוסחה בהגדרת העבודה לאנטישמיות של IHRA. משרד התפוצות, [האנטישמיות: 2021 תמונת מצב, מוגש לממשלת ישראל לציון יום הזיכרון הבין-לאומי לשואה](#), 23 בינואר 2022.

⁹ משרד התפוצות, [האנטישמיות בשנת 2022: תמונת מצב, מגמות, אירועים](#), מוגש לממשלת ישראל לציון יום הזיכרון הבין-לאומי לשואה, ינואר 2023.

¹⁰ על פי מחקר שערך מרכז קנטור באוניברסיטת תל אביב, קיומו של פיקוח (גם אם אינו מספיק) על הרשתות החברתיות מעודד קבוצות קיצוניות (בעיקר מהימין הקיצוני) לפרוש מהרשתות החברתיות הגלויות ולעבור לרשת המכונה "הרשת האפלה" או האלטרנטיבית, שאינה מפוקחת ואינה נתונה להגבלות; ברשת זו מופצים תכנים אנטישמיים בוטים. [Kantor Center, Antisemitism Worldwide 2020](#), Tel Aviv University.

¹¹ משרד התפוצות, [האנטישמיות: 2021 תמונת מצב, מוגש לממשלת ישראל לציון יום הזיכרון הבין-לאומי לשואה](#), 23 בינואר 2022; משרד התפוצות, [האנטישמיות בשנת 2022: תמונת מצב, מגמות, אירועים](#), מוגש לממשלת ישראל לציון יום הזיכרון הבין-לאומי לשואה, ינואר 2023; [Kantor Center, Antisemitism Worldwide 2020](#), Tel Aviv University.

¹² משרד התפוצות, [האנטישמיות: 2021 תמונת מצב, מוגש לממשלת ישראל לציון יום הזיכרון הבין-לאומי לשואה](#), 23 בינואר 2022; משרד התפוצות, [האנטישמיות בשנת 2022: תמונת מצב, מגמות, אירועים](#), מוגש לממשלת ישראל לציון יום הזיכרון הבין-לאומי לשואה, ינואר 2023; אילה אליהו, [מידע על אנטישמיות בארצות הברית](#), 20 במרץ 2022.

איומים, הטרדה ותעמולה, ומוסבת תשומת לב מיוחדת לשיח ברשתות החברתיות ולאירועים בקמפוסים.¹³

מגוון גופים מנטרים אירועים אנטישמיים ומפרסמים דוחות בנושא. יש שונות באופי האירועים המדווחים בדוחות; אירועים אנטישמיים רבים אינם מדווחים

מגוון רחב של גופים מנטרים אירועים אנטישמיים ומפרסמים דוחות בנושא. בחלק מהדוחות נידונים אירועים במדינה מסוימת, ובחלקם מתוכלל הנושא ומנטרים אירועים במגוון מדינות ואזורים. אף שמדינות וגופים רבים אימצו את הגדרת IHRA לאנטישמיות, **יש שונות בין מדינה למדינה באופי האירועים המדווחים בדוחות על אנטישמיות**, שכן טווח האירועים רחב ויכול לכלול אירועים מכמה סוגים; יש שונות גם במגוון הרשתות החברתיות המנטרות ובשפות הנסקרות בדוחות.¹⁴ כמו כן, **היקף האירועים האנטישמיים העולה בדוחות אינו משקף בהכרח את היקפם בפועל**, שכן אירועים אנטישמיים רבים אינם מדווחים, וסביר להניח שמספר המקרים בפועל גבוה ממספר המקרים המתועדים.¹⁵

בשנת 2022 חלה ירידה בהיקף כלל האירועים האנטישמיים יחסית להיקפם בשנת 2021, אך חלה עלייה בשיח האנטישמי ברשת יחסית לשכיחותו בחמש השנים הקודמות, וחלה עלייה בהיקף אירועי התקיפה

על פי דוחות משרד התפוצות, ההסתדרות הציונית העולמית והסוכנות היהודית, **בשנת 2022 חלה ירידה בהיקף כלל האירועים האנטישמיים יחסית להיקפם בשנת 2021**, שבה נרשם שיא של אירועים אנטישמיים על רקע מבצע שומר החומות.¹⁶ עם זאת, **בשנה זו חלה עלייה בשיח האנטישמי ברשת יחסית לשכיחותו בחמש השנים הקודמות**, והמקום העיקרי שבו ניכרת העלייה בשיח האנטישמי הוא ארה"ב. מרבית השיח האנטישמי ברשת הוא מסוג אנטישמיות חדשה (כלומר אנטי-ישראלית) שמקורה בחוגים פלסטיניים, פרו-פלסטיניים ופרוגרסיביים; עם זאת, חשוב לציין שלאורך השנים חלה עלייה בעצם השימוש ברשתות החברתיות, וייתכן שהעלייה בשכיחות השיח האנטישמי ברשתות נובעת גם מכך. כמו כן, **חלה עלייה חדה בהיקף האירועים האנטישמיים האלימים (תקיפות) – עלייה של 13%**. המדינות שנרשמו בהן אירועי התקיפה הרבים ביותר על רקע אנטישמי בשנת 2022 הן ארצות הברית, בריטניה, גרמניה וצרפת.¹⁷

להלן אירועי אנטישמיות בולטים ב-2022: משבר בני הערובה בבית הכנסת בקוליוויל, טקסס; שלושה מקרי רצח בצרפת – יש חשד כי מדובר בפשעי שנאה אנטישמיים; ניצול מלחמת רוסיה-אוקראינה להפצת תעמולה אנטישמית ברשת; דמוניזציה ודה-לגיטימציה של ישראל עקב

¹³ Ministry of Diaspora Affairs, [Antisemitism Monitoring International Center](#).

משרד התפוצות, [האנטישמיות בשנת 2022: תמונת מצב, מגמות, אירועים, מוגש לממשלת ישראל לציון יום הזיכרון הבין-לאומי לשואה](#), ינואר 2023. כאמור, יש שונות באופי האירועים המדווחים בדוחות על אנטישמיות ובסיווגם.

¹⁴ משרד התפוצות, [האנטישמיות בשנת 2022: תמונת מצב, מגמות, אירועים, מוגש לממשלת ישראל לציון יום הזיכרון הבין-לאומי לשואה](#), ינואר 2023.

¹⁵ משרד התפוצות, [האנטישמיות בשנת 2022: תמונת מצב, מגמות, אירועים, מוגש לממשלת ישראל לציון יום הזיכרון הבין-לאומי לשואה](#), ינואר 2023; ההסתדרות הציונית העולמית, הסוכנות היהודית לארץ ישראל, [דוח מצב האנטישמיות 2022](#), המחלקה למאבק באנטישמיות וחוסן קהילתי, סקירה כללית ותמונת מצב, ינואר 2023.

¹⁶ שם.

¹⁷ שם.

האירוע שבו נהרגה העיתונאית שירין אבו עאקלה; היבטים אנטישמיים באירוע מרכזי של אומנות עכשווית בגרמניה (Documenta15); התבטאויות אנטישמיות של אנשי ציבור בולטים, ובהם נשיא הרשות הפלסטינית מחמוד עבאס ונשיא איראן אברהים ראיסי; שיתוף פוסטים אנטישמיים ברשתות החברתיות מצד הראפר האמריקאי קניה ווסט ועוד.¹⁸

על פי דוח משרד התפוצות, לצד העלייה באירועי האנטישמיות אפשר לראות בשנים האחרונות פעילות מוגברת של ממשלות בעולם נגד האנטישמיות. על פי הדוח, הגדרת העבודה לאנטישמיות של IHRA הפכה לסטנדרט בין-לאומי שביטויים ומעשים אנטישמיים נבחנים על פיו. להלן חלק מהאירועים הבולטים במאבק של גופים מדינתיים ובין-מדינתיים באנטישמיות בשנת 2022: הסנאט האמריקאי מינה את היסטוריונית השואה דברה ליפסטדט לשגרירת ממשל ביידן למאבק באנטישמיות; נציגים מארגונים בין-לאומיים ומ-15 מדינות באיחוד האירופי כוננו את הוועידה האירופית בנושא אנטישמיות; פורסמה תוכנית פעולה של האו"ם למאבק באנטישמיות; נקבעו תקנות מכוח "חוק השירותים הדיגיטליים" למניעת שיח שנאה ברשת באיחוד האירופי, המתייחסות גם לאנטישמיות.¹⁹

2. ביטויי אנטישמיות בעקבות מלחמת חרבות ברזל

אחת ההשלכות של מלחמת חרבות ברזל, שפרצה ב-7 באוקטובר 2023, היא התגברות ניכרת של ביטויי האנטישמיות בעולם. להלן נציג נתונים על התגברות האנטישמיות על פי דוח של משרד התפוצות, ההסתדרות הציונית העולמית והסוכנות היהודית – הדוח העדכני ביותר שמצאנו נכון למועד כתיבת מסמך זה, ובו מצטיירת תמונת מצב על האירועים האנטישמיים בעולם בשלושת השבועות הראשונים למלחמה. בהמשך יוצגו נתונים על מדינות מסוימות, המבוססים על דוחות ספציפיים למדינות אלו, שבחלקם נתונים עדכניים יותר. יודגש כי מסמך זה מתבסס על דוחות של גופים מדינתיים, של ארגונים ומכוני מחקר, ואין בו מידע שפורסם באמצעי התקשורת בלבד. בשל כך ייתכן שיש אירועים עדכניים שלא נדונו בדוחות עד כה, ולפיכך אינם כלולים בסקירה הקצרה שלהלן. יצוין כי בשל לוח הזמנים הקצר לכתיבת המסמך לא נבדקו לעומק שיטות המחקר ואופן איסוף המידע בדוחות, והנתונים מובאים בשם אומרם.

לפי הדוח של משרד התפוצות, ההסתדרות הציונית העולמית והסוכנות היהודית, בשלושת השבועות הראשונים למלחמה, 7-25 באוקטובר 2023, חלה עלייה של כ-500% בהיקף

¹⁸ ש.ם.

¹⁹ ש.ם.

בשנים האחרונות אפשר לראות פעילות מוגברת של ממשלות בעולם נגד האנטישמיות, והגדרת העבודה לאנטישמיות של IHRA הפכה לסטנדרט בין-לאומי

בעקבות מלחמת חרבות ברזל חלה התגברות ניכרת באירועים אנטישמיים – עלייה של כ-500% בהיקף כלל האירועים בשלושת השבועות הראשונים למלחמה, שליש מהם בארצות הברית

כלל האירועים האנטישמיים יחסית להיקפם בתקופה זו אשתקד; כשליש מכלל האירועים האנטישמיים אירעו בארצות הברית, ואירועים רבים אירעו גם בגרמניה, בצרפת ובבריטניה.²⁰

העלייה הניכרת בהיקפי האנטישמיות מתבטאת באירועים אנטישמיים מכל הסוגים: **עלייה של כ-330% באירועים אנטישמיים אלימים (תקיפות), עלייה של כ-660% באירועי הטרדה, כ-300% באירועי איום וכ-128% באירועי חילול מקומות קדושים.**²¹

כמו כן, נרשמה עלייה של כ-400% בשיח האנטישמי המקוון יחסית לשכיחותו ב-17 הימים שקדמו למלחמה (ושל כ-340% יחסית לשכיחותו באותם התאריכים בחודש הקודם); מדובר בעלייה חדה יחסית לשכיחות השיח במבצעים קודמים כמו שומר החומות, שבהם עלו היקפי האנטישמיות ברשת בכ-230%. חשוב לציין ששיח השיח האנטישמי נרשם בימים הראשונים למלחמה, ומאז המגמה נשארה יציבה יחסית.²²

כחלק מהעלייה הכוללת בשיח המקוון נרשמה עלייה של 1,180% בשיח האנטישמי שכלל קריאות לאלימות נגד ישראל, ציונים ויהודים, ומרביתו בשפה הערבית (71%) ובשפה האנגלית (28%). עלייה חדה זו ניכרת במיוחד ברשתות אלטרנטיביות. מרבית השיח האנטישמי ברשת (80.5%) הוא מסוג אנטישמיות חדשה או אנטי-ישראלית, שמקורו בעיקר בגורמים ערביים ואסלאמיים. חלה עלייה גם בשיח האנטישמי שמקורו בימין הקיצוני ובתומכי עליונות לבנה, המשתמשים בדימויים אנטישמיים קלאסיים ובתיאוריות קונספירציה אנטישמיות.²³

מפרוץ המלחמה נערכו מאות הפגנות תמיכה בחמאס ובפלסטינים ברחבי העולם, ופעמים רבות ביטאו בהן תמיכה בהרג יהודים ובהשמדת מדינת ישראל. הפגנות אלו מציבות אתגר עבור חלק מהמדינות, הנדרשות לאזן בין עמדתן המוצהרת נגד אנטישמיות, לעקרונות דמוקרטיים של הגנה על חופש הביטוי, המעוגנים בחקיקה. בעקבות המצב בחלק מהמדינות פועלים להסדרת החקיקה כדי שיהיה אפשר לפעול בחומרה נגד תומכי טרור.²⁴

העלייה הניכרת בהיקפי האנטישמיות משתקפת בדיווחי ארגונים ומכוני מחקר האוספים נתונים על אירועים אנטישמיים במדינתם. חשוב לציין שהנתונים שלהלן נכונים למועד הגשת המסמך, ומספר המקרים האנטישמיים גדל במשך הזמן; כמו כן, יודגש כי מדובר בסקירה חלקית בלבד של האירועים האנטישמיים מפרוץ המלחמה, והיא אינה מקיפה את האירועים בכל המדינות; בדיווחים שמהם לקוחים הנתונים טווחי הזמנים שונים זה מזה, שיטות איסוף המידע

²⁰ דוח משותף של משרד התפוצות, ההסתדרות הציונית העולמית והסוכנות היהודית, [מצב האנטישמיות בעולם, סיכום שלושה שבועות ראשונים למלחמת 'חרבות ברזל'](#), 1 בנובמבר 2023.

²¹ שם.

²² שם.

²³ שם.

²⁴ שם.

העלייה בהיקפי האנטישמיות מתבטאת באירועים אנטישמיים מכל הסוגים: עלייה של כ-330% באירועים אנטישמיים אלימים, כ-660% באירועי הטרדה, כ-300% באירועי איום וכ-128% באירועי חילול מקומות קדושים

נרשמה עלייה של כ-400% בשיח האנטישמי המקוון ושל 1,180% בשיח האנטישמי המקוון שכלל קריאות לאלימות נגד ישראל, ציונים ויהודים

מפרוץ המלחמה נערכו מאות הפגנות תמיכה בחמאס ובפלסטינים ברחבי העולם, ופעמים רבות ביטאו בהן תמיכה בהרג יהודים ובהשמדת מדינת ישראל

אינן בהכרח זהות, וייתכן שהגדרת אירועים אנטישמיים אינה זהה בכולם – לכן אי-אפשר להשוות בין המדינות על סמך דוחות אלו.

- **בארצות הברית** ארגון הליגה נגד השמצה (ADL) דיווח על 832 אירועים אנטישמיים (מ-7 באוקטובר עד 7 בנובמבר) – עלייה של כ-316% יחסית ל-200 תקריות בתקופה זו אשתקד: 632 אירועי הטרדה, 170 אירועי ונדליזם ו-30 אירועי תקיפה. בסקר שנערך בקרב אמריקאים בשבועות מאז פרוץ המלחמה, יותר מ-70% הסכימו שאנטישמיות היא בעיה חמורה בארצות הברית.²⁵

- **בבריטניה** דיווחה משטרת לונדון על עלייה של כ-1353% באירועים אנטישמיים מתחילת אוקטובר (1-18 באוקטובר) יחסית לתקופה זו אשתקד.²⁶ ארגון האבטחה של הקהילות היהודיות בבריטניה (CST) דיווח על 1,205 אירועים אנטישמיים במדינה בחמשת השבועות מתחילת המלחמה (מ-7 באוקטובר עד 10 בנובמבר); לעומת זאת, בשנת 2023 אירעו 803 אירועים בששת החודשים הראשונים, ובשנת 2022 אירעו 191 אירועים בחמשת שבועות אלו – מדובר בעלייה של כ-531% יחסית לשנה הקודמת. זהו סיווג 1,205 האירועים מתחילת המלחמה: 951 הטרדות, 111 איומים ישירים, 82 אירועי השחתה וחילול רכוש יהודי, 59 אירועי תקיפה ושני אירועי הפצת תעמולה אנטישמית.²⁷

- **בצרפת** דיווחו ראשת הממשלה ושר הפנים באספה הלאומית על כ-850 אירועים אנטישמיים ב-7-31 באוקטובר – מספר אירועים דומה נרשם במשך כל השנה שחלפה, כלומר חלה עלייה של כ-1630%; במערכת הממשלתית לדיווח על תוכן פוגעני באינטרנט התקבלו כ-6,000 דיווחים על שיח אנטישמי.²⁸ שר הפנים דיווח על 1,247 אירועים אנטישמיים מתחילת המלחמה עד 13 בנובמבר ועל פתיחת 330 חקירות נגד חשודים באירועים כאלה.²⁹

בארצות הברית
נרשמו 832 תקריות
אנטישמיות (מ-7
באוקטובר עד 7
בנובמבר) – עלייה
של כ-316% יחסית
ל-200 אירועים
בתקופה זו אשתקד

בבריטניה דווח על
1,205 אירועים
אנטישמיים במדינה
בחמשת השבועות
מתחילת המלחמה
(מ-7 באוקטובר עד
10 בנובמבר) – עלייה
של כ-531% יחסית
לשנה הקודמת

בצרפת דווח על
1,247 אירועים
אנטישמיים מתחילת
המלחמה עד ל-13
בנובמבר

²⁵ Anti-Defamation League, [One Month Following Hamas Massacre, ADL Documents Dramatic Surge in Antisemitic Incidents in the U.S.](#), November 13th 2023.

²⁶ European Jewish Congress, [London Police report 1353% rise in antisemitic hate crimes since Hamas onslaught](#), October 23rd 2023.

[דוח משותף של משרד התפוצות, ההסתדרות הציונית העולמית והסוכנות היהודית, מצב האנטישמיות בעולם, סיכום שלושה שבועות ראשונים למלחמת 'חרבות ברזל'](#), 1 בנובמבר 2023.

²⁷ CST, [CST Blog, Antisemitic Incidents – 10 November Update](#), November 10th 2023.

[דוח משותף של משרד התפוצות, ההסתדרות הציונית העולמית והסוכנות היהודית, מצב האנטישמיות בעולם, סיכום שלושה שבועות ראשונים למלחמת 'חרבות ברזל'](#), 1 בנובמבר 2023.

²⁸ Assemblée nationale, XVI^e législature, Session ordinaire de 2023-2024, [Séance du mardi 31 octobre 2023](#).

²⁹ Ministry of Diaspora Affairs, Antisemitism Monitoring International Center, [France – 1,247 antisemitic incidents since the start of the war in Israel. 330 investigations opened](#), November 13th 2023 [ככלל, מרכז המחקר והמידע של הכנסת אינו] [שמקורו בתקשורת בלבד](#). עם זאת, כדי להציג נתונים עדכניים שטרם הוצגו בדוחות של ארגונים, מובאים כאן נתונים המבוססים על מידע [מהתקשורת; מקור מידע זה באתר משרד התפוצות].

בגרמניה דווח על
202 תקריות במדינה
בשבוע הראשון
למלחמה (7-15
באוקטובר) – עלייה
של 240%;
באוסטריה דווח על
76 תקריות (7-19
באוקטובר) – עלייה
של כ-300%

בדרום אפריקה,
באוסטרליה
ובאמריקה הלטינית
דווח על אירועים
אנטישמיים רבים,
ובהם הפגנות גדולות
נגד ישראל
שנשמעו בהן קריאות
אנטישמיות

- **בגרמניה** דיווחה האגודה הפדרלית למחקר האנטישמיות (RIAS) על 202 אירועים במדינה בשבוע הראשון למלחמה (7-15 באוקטובר) – עלייה של 240% יחסית למספרם בתקופה זו ב-2022.³⁰ מרכזי תיעוד מקומיים בגרמניה מדווחים על עלייה גדולה אף יותר, למשל, מרכז התיעוד במדינת שלזוויג-הולשטיין דיווח על עלייה של פי שישה במספר האירועים האנטישמיים מתחילת המלחמה; ב-18 באוקטובר הושלכו בקבוקי תבערה לעבר בית כנסת במרכז ברלין.³¹
- **באוסטריה** דיווח המרכז לדיווח על אנטישמיות של הקהילה היהודית של וינה (IKG) על 76 אירועים אנטישמיים ב-7-19 באוקטובר – עלייה של כ-300% יחסית למספרם בתקופה זו ב-2022.³² ב-31 באוקטובר הושחת בית קברות יהודי בווינה.³³
- **במדינות נוספות באירופה** דווח על אירועים חריגים גם במקומות שבהם לא מדווח על אירועים אנטישמיים בדרך כלל, לדוגמה השחתת בתי כנסת בפורטו שבפורטוגל ובפדואה שבאיטליה.³⁴
- **בדרום אפריקה** דווח על 41 אירועים אנטישמיים בחודש אוקטובר – עלייה ניכרת יחסית למספרם בשנים קודמות; התקיימו עצרות נגד ישראל ביוהנסבורג ובקייפטאון, ובמהלכן עברו מפגינים על פני בתי כנסת ומרכזים יהודיים להבעת איום. כמו כן, חלה עלייה באנטישמיות במרחב המקוון.³⁵
- **באוסטרליה** התקיימו הפגנות רבות-משתתפים נגד ישראל ברחבי המדינה מפרוץ המלחמה, ובהן הושמעו קריאות אנטישמיות ובוטאו איומים כלפי יהודים.³⁶

³⁰ RIAS (Research and Information on Antisemitism), [Antisemitic reactions in Germany to the Hamas massacres in Israel, Antisemitic incidents with reference to the terrorist attacks on Israel between October 7–15 2023](#), October 18th 2023.

³¹ דוח משותף של משרד התפוצות, ההסתדרות הציונית העולמית והסוכנות היהודית, [מצב האנטישמיות בעולם, סיכום שלושה שבועות ראשונים למלחמת 'חרבות ברזל'](#), 1 בנובמבר 2023.

RIAS (Research and Information on Antisemitism), [After Hamas terror attacks in Israeli civilians: anti-semitic incidents surge in Berlin, from October 7th till October 18th 2023](#), November 2nd 2023.

³² IKG (Israelitische Kultusgemeinde Wien), [Signifikante Zunahme antisemitischer Vorfälle in Österreich](#), October 23rd 2023.

³³ Anti-Defamation League, [Global Antisemitic Incidents in the Wake of Hamas' War on Israel](#): October 31st, Vienna, Austria, "Hitler" and a swastika were painted on the wall of a Jewish cemetery, Published: November 10th 2023.

³⁴ דוח משותף של משרד התפוצות, ההסתדרות הציונית העולמית והסוכנות היהודית, [מצב האנטישמיות בעולם, סיכום שלושה שבועות ראשונים למלחמת 'חרבות ברזל'](#), 1 בנובמבר 2023.

³⁵ שם.

Anti-Defamation League, [Global Antisemitic Incidents in the Wake of Hamas' War on Israel](#), Published: November 13th 2023.

³⁶ Executive Council of Australian Jewry, [Pogrom in Israel, antisemitism in Australia](#), ECAJ Research Director Julie Nathan, October 17th 2023.

- **באמריקה הלטינית** דיווחו על אירועים אנטישמיים במדינות רבות ובהן ניקרגואה, ארגנטינה, צ'ילה, מקסיקו וקולומביה;³⁷ מ-7 באוקטובר דיווחו בברזיל על 467 אירועים אנטישמיים – עלייה של 961% בהשוואה לשנה הקודמת.³⁸
- **במדינות ברית המועצות לשעבר** חלה החמרה בשיח האנטישמי והאנטי-ישראלי מתחילת המלחמה גם מצד אנשי ציבור בולטים המקורבים לשלטון ברוסיה ובבלארוס. בשיח הציבורי מושוים מעשי ישראל לפשעי הנאצים, והיהודים ברוסיה מואשמים בחוסר נאמנות למדינה. בשבועיים וחצי הראשונים למלחמה דווח על מספר נמוך של אירועים חמורים, אך בהמשך אירעו כמה אירועי אלימות בעיקר באיזורים שבהם מתגוררת אוכלוסייה מוסלמית; האירוע החמור שבהם אירע בדגסטאן שברוסיה ב-29 באוקטובר: עשרות אנשים התנפלו על שדה התעופה כדי לפגוע בישראלים וביהודים שהגיעו מישראל.³⁹
- **בעולם הערבי והמוסלמי** ניכרת הזדהות עממית רחבה עם הפלסטינים, והיא משפיעה על הממשלות המקומיות. הזדהות זו באה לידי ביטוי בהפגנות, במרחב הציבורי (למשל במגרשי כדורגל) ובשיח המקוון. אירועים אנטי-ישראליים אירעו בין השאר בתוניסיה, בטורקיה (שבה נערכו הפגנות גדולות ברחבי המדינה, והנשיא ארדואן התבטא נגד ישראל), במרוקו, באיראן, בירדן ובכווית.⁴⁰
- **באוניברסיטאות** ברחבי העולם חלה עלייה ניכרת באירועים האנטישמיים בעקבות המלחמה. ברשת אבטחת הקהילה בארצות הברית (SCN) תועדו בחודש אוקטובר 149 אירועי אנטישמיות (בהם הטרדה, אלימות ואיומים) במכללות ובאוניברסיטאות האמריקניות, לפיכך אוקטובר 2023 הוא החודש שבו נרשם מספר האירועים

דוח משותף של משרד התפוצות, ההסתדרות הציונית העולמית והסוכנות היהודית, [מצב האנטישמיות בעולם, סיכום שלושה שבועות ראשונים למלחמת 'חרבות ברזל'](#), 1 בנובמבר 2023.

³⁷ דוח משותף של משרד התפוצות, ההסתדרות הציונית העולמית והסוכנות היהודית, [מצב האנטישמיות בעולם, סיכום שלושה שבועות ראשונים למלחמת 'חרבות ברזל'](#), 1 בנובמבר 2023.

³⁸ Anti-Defamation League, [Global Antisemitic Incidents in the Wake of Hamas' War on Israel](#), Published: November 13th 2023.

מדוח ה-ADL, שבו הוצגו הנתונים על אירועים אנטישמיים בברזיל, לא ברור מהו טווח התאריכים שבו מדובר, ומקור המידע – אתר הפרדציה היהודית בברזיל – אינו זמין באינטרנט.

³⁹ משרד החוץ, [האירועים בדרום רוסיה במחוז דאגסטן](#), 29 באוקטובר 2023; ארקדי מיל-מן, [הפוגרום היהודי בדאגסטן ותגובת השלטון הרוסי](#), INSS, המכון למחקרי ביטחון לאומי, 31 באוקטובר 2023; דוח משותף של משרד התפוצות, ההסתדרות הציונית העולמית והסוכנות היהודית, [מצב האנטישמיות בעולם, סיכום שלושה שבועות ראשונים למלחמת 'חרבות ברזל'](#), 1 בנובמבר 2023.

⁴⁰ דוח משותף של משרד התפוצות, ההסתדרות הציונית העולמית והסוכנות היהודית, [מצב האנטישמיות בעולם, סיכום שלושה שבועות ראשונים למלחמת 'חרבות ברזל'](#), 1 בנובמבר 2023.

האנטישמיים הגבוה אי פעם במוסדות להשכלה גבוהה בארצות הברית.⁴¹ לפי סקר שערך משרד התפוצות, רוב הסטודנטים היהודים באוניברסיטאות ברחבי העולם מדווחים על תחושת פחד ועצב בגלל המלחמה, כ-25% מהסטודנטים דיווחו על אירועי שנאה ואלימות שהתרחשו בקמפוסים, וכ-58% ציינו שלא קיבלו תמיכה מהקולג' או מהאוניברסיטה.⁴²

מסקר שערך משרד התפוצות עולה כי בעקבות העלייה החדה באירועי האנטישמיות, **קהילות יהודיות רבות ברחבי העולם מעידות על ירידה ניכרת בתחושת הביטחון האישי** (בקרוב 87% מהנשאלים), לצד תחושות כעס, חרדה והלם. הרוב המוחלט של הנשאלים בסקר העידו שהם חווים אנטישמיות בעוצמה רבה מכפי שחוו אותה לפני פרוץ המלחמה, וכן על ירידה ניכרת בנכונותם להציג את יהדותם בפומבי (רק 27% הצהירו על נכונות כזו).⁴³

3. מאבק באנטישמיות מפרוץ המלחמה

3.1 התמודדות משרדי הממשלה עם האנטישמיות

המענה הממשלתי בישראל לאנטישמיות בעולם מתבטא בנקיטת צעדים הקשורים ישירות לנושא – ניטור אירועים אנטישמיים ופרסום דוחות בנושא, פעולות להסרת תכנים אנטישמיים ברשת, פעילות הסברתית ודיפלומטית בתחום האנטישמיות ועוד, והוא מתבטא גם בנקיטת צעדים בתחום ההסברה הממוקדים במאבק בדה-לגיטימציה למדינת ישראל, הנחשבת צורה של אנטישמיות, לפי הגדרת IHRA. **המענה הממשלתי לאנטישמיות מתחלק בין שני משרדים ממשלתיים: משרד התפוצות והמאבק באנטישמיות ומשרד החוץ.** משרד התפוצות והמאבק באנטישמיות⁴⁴ עוסק במאבק באנטישמיות; בפברואר 2023 הועבר אליו ממשרד החוץ תחום המאבק בדה-לגיטימציה לישראל.⁴⁵ המשרד מנטר דרך קבע אירועים אנטישמיים ואת השיח האנטישמי ברשת, ומפרסם מדי שנה דוח על מצב האנטישמיות בעולם.⁴⁶ משרד החוץ

המענה הממשלתי
בישראל להתגברות
האנטישמיות בעולם
מתחלק בין משרד
התפוצות והמאבק
באנטישמיות למשרד
החוץ

בספטמבר 2023
החל לפעול הפורום
לתיאום המאבק
באנטישמיות של
ממשלת ישראל ושל
המוסדות הלאומיים

⁴¹ Secure Community Network, [Secure Community Network Logs Record High Antisemitic Incident Reports In October](#), November 7th 2023; Anti-Defamation League, [One Month Following Hamas Massacre, ADL Documents Dramatic Surge in Antisemitic Incidents in the U.S.](#), November 13th 2023.

דרק לייף, [94 מקרים בחודש: האנטישמיות הגואה בקמפוסים בארה"ב](#), INSS, המכון למחקרי ביטחון לאומי, 7 בנובמבר 2023.
⁴² דוח משותף של משרד התפוצות, ההסתדרות הציונית העולמית והסוכנות היהודית, [מצב האנטישמיות בעולם](#), סיכום שלושה שבועות ראשונים למלחמת 'חרבות ברזל', 1 בנובמבר 2023.

⁴³ שם.

⁴⁴ לפי החלטה 100 של הממשלה ה-37, בפברואר 2023 שונה שם המשרד מ"משרד התפוצות" ל"משרד התפוצות והמאבק באנטישמיות", [שינוי שם משרד התפוצות "למשרד התפוצות והמאבק באנטישמיות": העברת שטח פעולה ממשרד החוץ למשרד התפוצות והמאבק באנטישמיות ותיקון החלטות ממשלה](#), 5 בפברואר 2023.

⁴⁵ משרד התפוצות והמאבק באנטישמיות, [אודות המשרד](#), עודכן ב-1 בנובמבר 2023; החלטה 100 של הממשלה ה-37, [שינוי שם משרד התפוצות "למשרד התפוצות והמאבק באנטישמיות": העברת שטח פעולה ממשרד החוץ למשרד התפוצות והמאבק באנטישמיות ותיקון החלטות ממשלה](#), 5 בפברואר 2023.

⁴⁶ Ministry of Diaspora Affairs, [Antisemitism Monitoring International Center](#).

משרד התפוצות והמאבק באנטישמיות, [דו"ח אנטישמיות \(לשנים 2016–2022\)](#).

פועל נגד האנטישמיות בכמה מישורים, בין השאר באמצעות נציגויות משרד החוץ ברחבי העולם ובמרחב המקוון.⁴⁷

טרם פרוץ המלחמה, בתחילת ספטמבר 2023, החל לפעול הפורום לתיאום המאבק באנטישמיות של ממשלת ישראל ושל המוסדות הלאומיים, והשתתפו בו משרדי הממשלה והגופים האלה: משרד התפוצות והמאבק באנטישמיות, משרד ראש הממשלה, משרד החוץ, משרד המשפטים, משרד החינוך, משרד העלייה והקליטה, המשרד לשוויון חברתי, המטה לביטחון לאומי (מ"ל), ההסתדרות הציונית העולמית, הסוכנות היהודית ויד ושם.⁴⁸

יצוין שלפני פרוץ המלחמה וגם מאז שפרצה טען מבקר המדינה שפיצול העיסוק בתחום המאבק באנטישמיות בין כמה משרדי ממשלה אינו מאפשר פעילות ממוקדת וניצול מיטבי של התקציב המוקדש לתחום.⁴⁹

להלן יוצגו הצעדים העיקריים בתחומי המאבק באנטישמיות ובדה-לגיטימציה לישראל שנוקטים משרד התפוצות והמאבק באנטישמיות ומשרד החוץ מתחילת המלחמה.

להלן הפעולות העיקריות שנקט משרד התפוצות והמאבק באנטישמיות מפרוץ המלחמה לשם המאבק באנטישמיות:

- הוקם חמ"ל לאומי למאבק בשיח השנאה ברשת בשיתוף הגופים הממשלתיים וגופים טכנולוגיים ואזרחיים המנטר שיח אנטישמי ופועל להתמודדות עם שיח שנאה ברשת.⁵⁰
- המשרד מבצע ניטור תכנים אנטישמיים ברשת ובשיתוף משרד המשפטים הוא פועל להסרת תכנים אנטישמיים בולטים מהרשתות החברתיות.⁵¹
- בשיתוף ההסתדרות הציונית העולמית והסוכנות היהודית פורסם סיכום הנתונים על התגברות האנטישמיות מפרוץ המלחמה.⁵² המשרד מפרסם דוח יומי על היקף

⁴⁷ מבקר המדינה, דוח ביקורת שנתי 66 לשנת 2016, [המאבק הדיפלומטי-תקשורתי בתנועת החרמות ובגילויי האנטישמיות בחו"ל](#), מאי 2016.

⁴⁸ משרד התפוצות והמאבק באנטישמיות, [לראשונה מקיים משרד התפוצות והמאבק באנטישמיות פורום משותף לתיאום המאבק באנטישמיות של ממשלת ישראל והמוסדות הלאומיים](#), 5 בספטמבר 2023.

⁴⁹ מבקר המדינה, דוח ביקורת שנתי 66 לשנת 2016, [המאבק הדיפלומטי-תקשורתי בתנועת החרמות ובגילויי האנטישמיות בחו"ל](#), מאי 2016; משרד מבקר המדינה, [מצגת בנושא המאבק הדיפלומטי-תקשורתי בתנועת החרמות ובגילויי האנטישמיות בחו"ל](#), חומר רקע לדיון בנושא בוועדה לענייני ביקורת המדינה, 8 בנובמבר 2023.

⁵⁰ משרד התפוצות והמאבק באנטישמיות, לשכת המנכ"ל, עיקרי פעילות משרד התפוצות והמאבק באנטישמיות, 15 בנובמבר 2023, העביר בדוא"ל עמית אפרתי, מנהל אגף בכיר מאבק באנטישמיות וחוסן קהילתי, משרד התפוצות, 26 בנובמבר 2023.

⁵¹ שם.

⁵² דוח משותף של משרד התפוצות, ההסתדרות הציונית העולמית והסוכנות היהודית, [מצב האנטישמיות בעולם, סיכום שלושה שבועות ראשונים למלחמת 'רבות ברזל'](#), 1 בנובמבר 2023.

מבקר המדינה ציין שפיצול העיסוק במאבק באנטישמיות בין כמה משרדי ממשלה אינו מאפשר פעילות ממוקדת וניצול מיטבי של התקציב המוקדש לתחום

עקב המלחמה הקים משרד התפוצות חמ"ל לאומי למאבק בשיח השנאה ברשת, ערך ניטור תכנים אנטישמיים ברשת, תגבר אבטחת קהילות יהודיות בחו"ל ופעל נגד האנטישמיות בבתי ספר יהודיים ובקמפוסים בעולם

האנטישמיות בעולם ומפיץ התרעות על איומים אנטישמיים לגופים הרלוונטיים, בהם קהילות יהודיות בעולם.⁵³

- לתגבור אבטחת קהילות יהודיות בחו"ל הוקצו 8 מיליון ש"ח, והמדינה והסוכנות היהודית מימנו אותה במשותף. תגבור האבטחה כולל בין השאר תדרוך של כוחות הביטחון בחו"ל להתמודדות עם איומים קונקרטיים.
- להתמודדות עם האנטישמיות בבתי ספר יהודיים ובקמפוסים בעולם הוקצו 8 מיליון ש"ח; בין היתר הוכשרו מורים, סטודנטים וגורמי מקצוע לחיזוק החוסן הנפשי והקהילתי, ניתן סיוע במיגון הפיזי, אורגנו משלחות ישראליות לקמפוסים, וסופקה תמיכה בפעילות פרו-ישראלית במרחבים הציבוריים בקמפוסים.

להלן צעדים עיקריים שנקט משרד התפוצות והמאבק באנטישמיות בתחום ההסברה לשם המאבק בדה-לגיטימציה לישראל מאז פרוץ המלחמה:

- נאספו והופקו חומרי הסברה שזכו למיליוני חשיפות ברשת.⁵⁴
- ניתנה תמיכה לגופים אזרחיים שהתגייסו להסברה: גופים אזרחיים זיהו את הצורך בפעילות רחבה למאבק באנטישמיות ולקידום ההסברה הישראלית בזירה הבין-לאומית מהימים הראשונים למלחמה; כפי שצוין גם בדיון של ועדת המשנה למדיניות חוץ והסברה ב-1 בנובמבר 2023, משרד התפוצות והמאבק באנטישמיות, משרד החוץ ומערך ההסברה הלאומי פועלים בשיתוף פעולה עם חלק מגופים אלו, ולחלקם אף ניתנת תמיכה כספית.⁵⁵
- אורגנו משלחות לחו"ל של נציגי משפחות החטופים.⁵⁶
- אורגנו ביקורי משפיענים בעוטף עזה.⁵⁷

⁵³ משרד התפוצות והמאבק באנטישמיות, לשכת המנכ"ל, עיקרי פעילות משרד התפוצות והמאבק באנטישמיות, 15 בנובמבר 2023, העביר בדוא"ל עמית אפרתי, מנהל אגף בכיר מאבק באנטישמיות וחוסן קהילתי, משרד התפוצות, 26 בנובמבר 2023.

⁵⁴ חלק מהחומרים מרוכזים בעמוד נחיתה ממשלתי המאגד חומרים ממשלתיים ואזרחיים לשימוש ארגונים פרו-ישראליים: [Israel is under attack](#). משרד התפוצות והמאבק באנטישמיות, לשכת המנכ"ל, עיקרי פעילות משרד התפוצות והמאבק באנטישמיות, 15 בנובמבר 2023, העביר בדוא"ל עמית אפרתי, מנהל אגף בכיר מאבק באנטישמיות וחוסן קהילתי, משרד התפוצות, 26 בנובמבר 2023.

⁵⁵ משרד התפוצות והמאבק באנטישמיות, [קול קורא, מבחן תמיכה בגופים אחרים – פעילות תודעה מלחמת חרבות ברזל](#), עודכן: 26 בנובמבר 2023, תאריך אחרון להגשה: 2 בדצמבר 2023; משרד התפוצות והמאבק באנטישמיות, לשכת המנכ"ל, עיקרי פעילות משרד התפוצות והמאבק באנטישמיות, 15 בנובמבר 2023, העביר בדוא"ל עמית אפרתי, מנהל אגף בכיר מאבק באנטישמיות וחוסן קהילתי, משרד התפוצות, 26 בנובמבר 2023; מנהלת המתנדבים של מערך ההסברה הלאומי ומשרד התפוצות – סקירה כללית; משרד החוץ – שיתוף פעולה עם חברה אזרחית במסגרת חרבות ברזל, [חומר רקע לדיון בנושא הסברה במלחמת "חרבות ברזל"](#), דיון של ועדת המשנה למדיניות חוץ והסברה, 1 בנובמבר 2023; הכנסת ה-25, ועדת המשנה למדיניות חוץ והסברה, פרוטוקול 11, [הסברה – חרבות ברזל](#), 1 בנובמבר 2023.

⁵⁶ משרד התפוצות והמאבק באנטישמיות, לשכת המנכ"ל, עיקרי פעילות משרד התפוצות והמאבק באנטישמיות, 15 בנובמבר 2023, העביר בדוא"ל עמית אפרתי, מנהל אגף בכיר מאבק באנטישמיות וחוסן קהילתי, משרד התפוצות, 26 בנובמבר 2023.

⁵⁷ שם.

להלן פעולות עיקריות שנקט משרד החוץ מפרוץ המלחמה לשם המאבק באנטישמיות:

- שגרירי ישראל בעולם פנו לגורמים מדיניים בכירים בקריאה לפעול נגד האנטישמיות המתפשטת.⁵⁸
- ננקטו פעולות לפרסום הצהרות נגד האנטישמיות מטעם גופים בין-לאומיים: הצהרת נשיאות IHRA על גינוי מתקפת חמאס;⁵⁹ הצהרת מזכ"לית IHRA על גינוי האנטישמיות הגואה מאז שהחלה מתקפת חמאס;⁶⁰ הצהרה משותפת של רשת השליחים המיוחדים למאבק באנטישמיות על גינוי מתקפת חמאס וגל האנטישמיות, שעליה חתמו 30 מדינות וחמישה ארגונים בין-לאומיים (המשרד פועל להחתמת מדינות נוספות).⁶¹
- קודמו יוזמות מטעם חכ"ל מיכל קוטלר וונש, השליחה המיוחדת של ישראל למאבק באנטישמיות במרחב צפון אמריקה (ארצות הברית וקנדה):⁶² פגישות עם בכירים, ראיונות לתקשורת, אירועים פומביים ופעילות עם ארגונים ועם קהילות יהודיות; פורסמה הצהרה משותפת עם השליחה המיוחדת למאבק באנטישמיות של ארצות הברית דברה ליפשיטדט, שבה גנתה מתקפת חמאס על ישראל, גובו פעולות ישראל להגנה על עצמה, וגונו האנטישמיות והדה-לגיטימציה למדינת ישראל;⁶³ פורסמה הצהרה משותפת עם השליחה של קנדה.⁶⁴
- ראשי הנציגויות הישראליות נפגשו עם ראשי האוניברסיטאות בקמפוסים לקידום הטיפול בביטויי אנטישמיות הרווחים בהם: אוניברסיטאות נורת'ווסטרן, קולומביה, הרווארד וניו יורק הודיעו על הקמת צוות למניעת האנטישמיות בקמפוס או על הגברת המאבק באנטישמיות בקמפוס; לפי משרד החוץ, הצוותים הוקמו בין השאר בהשפעת לחץ של תורמים ושל בוגרים.⁶⁵

⁵⁸ רות כהן-דאר, מנהלת המחלקה למאבק באנטישמיות ושימור זכרון השואה, משרד החוץ, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 4 בדצמבר 2023.

⁵⁹ IHRA, [IHRA Troika Statement on the terrorist attacks on Israel](#), October 10th 2023.

⁶⁰ IHRA, [IHRA Secretary General Statement on the unprecedented rise in antisemitism](#), October 31th 2023.

⁶¹ Ministry of Foreign Affairs, [Joint Statement of Special Envoys and Coordinators Combating Antisemitism](#), November 6th 2023.

⁶² משרד החוץ, [שחקני חיזוק לדיפלומטיה הישראלית בעולם, שר החוץ אלי כהן מינה שתי שליחות מיוחדות לחדשנות ולמאבק באנטישמיות](#), 13 בספטמבר 2023.

⁶³ U.S. Department of State, [Joint statement by U.S. Special Envoy to Monitor and Combat Antisemitism Ambassador Deborah Lipstadt and Israeli Special Envoy for Combating Antisemitism Michal Cotler-Wunsh](#), October 17th 2023.

⁶⁴ רות כהן-דאר, מנהלת המחלקה למאבק באנטישמיות ושימור זכרון השואה, משרד החוץ, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 4 בדצמבר 2023.

⁶⁵ Northwestern, [Announcing New Committee on Preventing Antisemitism and Hate](#), November 13th 2023; Columbia University, [Announcing Task Force on Antisemitism](#), November 1st 2023; Harvard University, [Combating Antisemitism](#), November 9th 2023; NYU, [Executive Summary: Updating our Community on the 10 Point Plan for Student Safety and Well-being](#), November 30th 2023.

- קודמה הסברה בערוצים הדיגיטליים בנוגע למלחמה ובכלל זה בנוגע לאנטישמיות ולדה-לגיטימציה לישראל. על פי המשרד, הופצו אלפי פוסטים בחמש שפות במגוון תחומי ההסברה.⁶⁶ בדיון ועדת המשנה למדיניות חוץ והסברה ב-14 בנובמבר 2023 על תקציב ההסברה במלחמה צוין כי ניכר מחסור בתקציב לתחום ההסברה במשרד החוץ.⁶⁷ לדברי עמנואל נחשון, סמנכ"ל לענייני דיפלומטיה ציבורית במשרד החוץ, אחרי הדיון סוכם עם משרד האוצר על העברת תקציב נוסף על סך 3.5 מיליון ש"ח עבור המשך פעילות משרד החוץ בתחום עד סוף שנת 2023. לדבריו, עד סוף דצמבר הועברו בפועל חצי מיליון שקלים.⁶⁸
- קודמה עבודה עם ארגונים יהודיים ועם קהילות יהודיות בעולם, והוגשה פנייה לגורמי ממשל ולמקבלי החלטות להגביר את אבטחת המוסדות ומבני הקהילה היהודית.⁶⁹
- המל"ל (המטה לביטחון לאומי) ומשרד החוץ פרסמו אזהרת מסע לציבור שבה המליצו לנקוט משנה זהירות בנסיעות לחו"ל עקב העלייה בגילויי האנטישמיות ומתקפות אלימות נגד ישראלים ויהודים ברחבי העולם.⁷⁰

3.2 דוגמאות להתמודדות עם האנטישמיות במדינות בעולם מאז פרוץ המלחמה

במדינות או בערים בחו"ל ננקטו צעדים ייעודיים למאבק באנטישמיות ובפרט מפרוץ המלחמה. להלן כמה מהם:

- ב-7 בנובמבר 2023 פרסם משרד החינוך האמריקאי הצהרה על חובתם של מוסדות לימוד, בתי ספר ומוסדות להשכלה גבוהה להיאבק בביטויי אנטישמיות, אסלאמופוביה ופשעי שנאה אחרים, ולהגן על כל תלמידיהם – יהודים, ישראלים, מוסלמים, ערבים או פלסטינים – מפני תופעות של אנטישמיות או של אסלאמופוביה על רקע העלייה בפשעי שנאה מפרוץ המלחמה.⁷¹
- ב-15 בנובמבר התקבל בבית הנבחרים של הקונגרס בארצות הברית חוק העוסק בתקציבים לשנת 2024 (Appropriations Bill)⁷² בין השאר בתחומי העבודה,

⁶⁶ עמנואל נחשון, סמנכ"ל לענייני דיפלומטיה ציבורית, משרד החוץ, שיחת טלפון, 26 בדצמבר 2023.

⁶⁷ הכנסת ה-25, ועדת המשנה למדיניות חוץ והסברה, פרוטוקול 14, [תקציב הסברה חרבות ברזל](#), 26 בדצמבר 2023.

⁶⁸ עמנואל נחשון, סמנכ"ל לענייני דיפלומטיה ציבורית, משרד החוץ, שיחת טלפון, 19 בנובמבר 2023.

⁶⁹ רות כהן-דאר, מנהלת המחלקה למאבק באנטישמיות ושימור זיכרון השואה, משרד החוץ, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 4 בדצמבר 2023.

⁷⁰ משרד החוץ, [הודעה לציבור – קריאה לנקיטת אמצעי זהירות מוגברים בעת נסיעה לחו"ל](#), הודעה משותפת למטה לביטחון לאומי ולמשרד החוץ, 3 בנובמבר 2023.

⁷¹ U.S. Department of Education, [U.S. Department of Education Reminds Schools of Their Legal Obligation to Address Discrimination, Including Harassment](#), November 7th 2023.

⁷² [H. R. 5894](#), Making appropriations for the Departments of Labor, Health and Human Services, and Education, and related agencies for the fiscal year ending September 30th 2024, and for other purposes.

הבריאות ושירותי אנוש וחינוך (Labor, Health and Human Services, and Education (LHHS)). בדיונים בחוק הוכנסו שני תיקונים הרלוונטיים לתחום המאבק באנטישמיות בקמפוסים:⁷³ 1. תיקון שבו נדרשת היחידה לזכויות האזרח במשרד החינוך האמריקאי לתעדף חקירת האירועים אנטישמיים; 2. תיקון שבו יבוטל המימון הפדרלי לקמפוסים הנותנים במה לשנאה אנטישמית.

- מושלת ניו יורק הקצתה 75 מיליון דולר למלחמה באנטישמיות לשם טיפול בפשעי שנאה מצד רשויות החוק, הגברת אבטחת מוסדות יהודיים, הסדרת מדיניות הטיפול באנטישמיות בקמפוסים, ניטור איומים ברשת על בתי ספר וקמפוסים ועוד.⁷⁴
- ממשלת צרפת ומשטרת לונדון הגבירו את אבטחת המוסדות היהודיים, והביאו למעצר חשודים בפשעים אנטישמיים ולחקירתם.⁷⁵
- שליחים למאבק באנטישמיות מכמה מדינות השתתפו במפגש הקונגרס היהודי העולמי בפריז על רקע העלייה בשיח האנטישמי המקוון עקב מתקפת חמאס. במפגש השתתפו בין השאר השגרירה האמריקאית דברה ליפסטדט ומתאמת האיחוד האירופי למאבק באנטישמיות קתרין פון שנורביין.⁷⁶ הקונגרס היהודי העולמי פרסם דוח שבו נסקר כיצד מפיץ חמאס תכנים אנטישמיים במהלך המלחמה.⁷⁷

להלן יוזמות שנקטו קהילות יהודיות במדינות בעולם להגברת פעילותן נגד האנטישמיות:⁷⁸

- ה-URJ, איגוד הקהילות הרפורמיות בארצות הברית, המליץ לקהילות להגביר את האבטחה, ופרסם המלצות לתגובות ראויות על מסרים אנטישמיים ברשתות החברתיות.⁷⁹
- ה-CST, ארגון האבטחה של הקהילות היהודיות בבריטניה, מעדכן באירועים אנטישמיים ומפרסם הנחיות אבטחה לקהילות ולאזרחים.⁸⁰

⁷³ מידע מאתר חבר הקונגרס מייק לאולר (Mike Lawler), אחד מיוזמי התיקונים האמורים.

⁷⁴ New York State, [Following Surge in Hate and Bias Crimes, Governor Hochul Deploys All Available State Resources to Protect New Yorkers in At-Risk Communities and on College Campuses](#), October 31st 2023.

⁷⁵ Assemblée nationale, XVI^e législature, Session ordinaire de 2023-2024, [Séance du mardi 31 octobre 2023](#); European Jewish Congress, [London Police report 1353% rise in antisemitic hate crimes since Hamas onslaught](#), October 23rd 2023.

⁷⁶ World Jewish Congress, [At Unesco Headquarters, Global Antisemitism Officials Grapple with Online Hate Speech](#), October 24th 2023.

⁷⁷ World Jewish Congress, [A Flood of Hate, How Hamas Fueled the Adversarial Information Ecosystem on Social Media](#), October 2023.

⁷⁸ דוח משותף של משרד התפוצות, ההסתדרות הציונית העולמית והסוכנות היהודית, [מצב האנטישמיות בעולם, סיכום שלושה שבועות ראשונים למלחמת 'הרבות ברזל'](#), 1 בנובמבר 2023.

⁷⁹ Union for Reform Judaism, [How You Can Support Israel During These Challenging Times](#), November 3rd 2023.

⁸⁰ CST, [CST's Latest Security Advice and Guidance](#).

קהילות יהודיות
הגבירו את פעילותן
נגד האנטישמיות
בין היתר באמצעות
תגבור האבטחה
והמלצות על תגובות
ראויות על מסרים
אנטישמיים
ברשתות החברתיות